

Ненад Љубинковић (1940–2020) – историчар књижевности, фолклоролог, социолог културе – био је врстан проучавалац, зналац и интерпретатор научног опуса Веселина Чајкановића (1881–1946). Подстакнут Чајкановићевим запажањима, Љубинковић је већ као деветнаестогодишњак у свом првом научном раду „Порекло мотива ношења главе после погубљења у једној шиптарској песми о Косовском боју“ утврдио да су у запретеном сустицају култова Светог Денија, Светог Јована Владимира и Милоша Обилића – три народа (Французи, Албанци и Срби) градила епску легенду о косовском осветнику (1959–1960: 325–331).

Бавећи се највећим и најзначајнијим проблемима народне књижевности, Љубинковић се умногоме ослањао и угледао на Чајкановића, али је интересовање за његово дело нарочито дошло до изражаја после 1984. године, кад је народну књижевност посматрао и проучавао искључиво у контексту народног живота, обичаја и веровања. Значајну улогу у промени става имала је чињеница да је Љубинковић те године припремио за штампу знаменити корпус Тихомира Р. Ђорђевића, *Наш народни животи* (1984: I–IV). Трудом Војислава Ђурића, наредне године је из рукописне оставштине, с додацима приређивача, објављен Чајкановићев *Речник српских народних веровања о билькама* (1985). Наглашавајући радозналост истраживачког духа и импозантност знања и обавештености Веселина Чајкановића, Љубинковић је пажљивим читањем приручника идентификовао и ситније пропусте који су настали као последица чињенице да аутор није рукопис коначно припремио за штампу (1987: 160–162). Затим, пропраћајући поговором репринт књиге *Главније билье у народном веровању и њевању код нас Срба*, коју је под псеудонимом Нишевљанин објавио Павле Софрић 1912. године, Ненад Љубинковић је посредно осветлио и капитални допринос Веселина Чајкановића у областима познавања фантастичне ботанике код Срба (1990: 268–269).

Међутим, особито је значајан Љубинковићев увид у Чајкановићево систематско истраживање и проучавање српских народних прозних умотворина које је, између осталог, капитализовано и двема антологијама, уз изванредне стручне и научне коментаре

Веселина Чајкановића. Године 1927, Чајкановић је објавио 212 приповедака које је изабрао између 1636 приповедака, садржаних у 29 рукописних збирки. У издању Гутенбергове галаксије, књига је прештампана с извршним поговором Снежане Самарџије (1999: 657–670). Другу антологију српских народних приповедака Чајкановић је објавио 1929. године и она садржи 217 прича. Под називом *Чудојворни њрсџен*, антологија је доживела још два издања (2001. и 2002), која прати поговор Ненада Љубинковића. Истичући посебност Чајкановићевог избора, као и модерну класификацију грађе, Љубинковић наглашава да је антологичар успоставио добру равнотежу између заступљености различитих извора (штампаних и рукописних). Посебно трагајући за архаичним темама и мотивима из религије, магије, култа и митологије, Љубинковић закључује да је Чајкановић сабрао речит зборник обичаја, веровања, етичких и естетичких вредновања васколиког религиозног мишљења српског народа, сматрајући га „Старим заветом српског народа“ (2001: 347–350). О синтетичком сагледавању народног архаичног религиозног поимања Веселина Чајкановића писао је Љубинковић и у предговору *Митолошкој речника*. У њему је посебно објављено 88 појмова из области религије и митологије, које су обрадили Петар Булат (46) и Веселин Чајкановић (42), на страницама четворотомне *Народне енциклопедије српско-хрватско-словеначке* знаменитог историчара Станоја Станојевића (Љубинковић 2007: 5–13). Треба споменути и то да је Љубинковић учествовао на трибини у Универзитетској библиотеци „Светозар Марковић“ у Београду, посвећеној стваралаштву Веселина Чајкановића, која је крунисана зборником радова. У том зборнику је објављен ауторизовани транскрипт усменог излагања Н. Љубинковића под називом „Народно стваралаштво у делима Веселина Чајкановића“ (2014а: 204–214). Напоследку, претпоследња књига Ненада Љубинковића, *Наши далеки њреци. Еџномитолошке студије – џрајања и џромишљања* (2014б), темељно је прожета истраживачким резултатима и студијама Веселина Чајкановића из области митологије, религије и фолклора Јужних Словена и осталих балканских народа. На основу минуциозних проучавања веза и утицаја између усменог наслеђа житеља Балкана и античких народа и њихових култова, стиче се утисак да Ненад Љубинковић спада међу најдоследније следбенике знаменитог претходника, професора Веселина Чајкановића.

ЛИТЕРАТУРА

- Љубинковић, Ненад (прир.). Тихомир Р. Ђорђевић. *Наш народни живот*, I–IV. Београд: Просвета, 1984.
- „--“. „Усмено стваралаштво у сведочењима, сагледавањима, тумачењима I (о књигама Алберта Фортиса, Бранислава Крстића и Веселина Чајкановића)“. *Расковник* 47–48 (1987): 153–162.
- „--“. „Главније диле у народном веровању и њевању код нас Срба Павла Софрића Нишевљанина“ (поговор). Павле Софрић Нишевљанин. *Главније диле у народном веровању и њевању код нас Срба њо Анјелу де Губернајису*. Београд: БИГЗ, 1990. 257–271.
- „--“. „Веселин Чајкановић и антологијски избор српских народних приповедака“. Веселин Чајкановић (прир.). *Чудојворни ѡрсјен, најлејше срјске народне ѡријовейке*. Ниш: Просвета, 2001, 2002. 339–350.
- „--“. „Митолошки речник Станојевићеве *Енциклопедије*“. Петар Булат, Веселин Чајкановић. *Митолошки речник*. Београд: СКЗ, 2007. 5–13.
- „--“. „Народно стваралаштво у делима Веселина Чајкановића“. *Лејенде Београдској универзитетској*. Марија Вранић Игњачевић, Драгана Столић (прир.). Београд: Универзитетска библиотека „Светозар Марковић“, 2014а. 204–214.
- „--“. *Наши далеки ѡреци. Ејномитолошке стјудије – ѡрајања и ѡромишљања*. Београд: СКЗ, 2014б.
- Чајкановић, Веселин (прир.). „Српске народне приповетке“. Књ. 1. *Срјски ејнографски зборник* књ. 41. Одељење 3, Београд: СКА, 1927.
- „--“ (прир.). *Срјске народне ѡријовейке*. Београд: Рајковић и Ђуковић, 1929.
- „--“. *Речник срјских народних веровања о дилкама*. Рукопис приредио и допунио Војислав Ђурић. Београд: САНУ – СКЗ, 1985.
- „--“ (прир.). *Срјске народне ѡријовейке*. Поговор Снежане Самарције. Београд: Гутенбергова галаксија, 1999.

Ljubinković, Nenad. „Poreklo motiva nošenja glave posle pogubljenja u jednoj šiptarskoj pesmi o Kosovskom boju“. *Glasnik Muzeja Kosova i Metohije*, 4–5. Priština: Muzej Kosova i Metohije, 1959–1960. 323–331.

Примљено: 1. 10. 2021.

Прихваћено: 4. 4. 2022.